

DE VREUGDE IN ONS BESTAAN

door Jurjen Beumer

Beste vrienden en vriendinnen, in deze viering willen we op zoek gaan naar de bronnen van de vreugde. Het wordt een queeste naar de oorsprong van de levensvreugde, een afdalen naar de plek waar de scheppingsvreugde is te vinden. Ik wil jullie uitnodigen om met mij die zoektocht te ondernemen. Vreugde, besta je? Levensvreugde, waar ben je? In mensen, in deze wereld? Vertel op!

Zo kwam ik bij het beeld van de mijnschacht. Zullen we erin trekken? Een kolenmijn is diep in de aarde geboord, helemaal erin binnengedrongen. Onder de grond is een compleet gangenstelsel ontstaan. Honderden meters diep gaan de kompels, de mannen die bij kunstlicht op zoek zijn naar grondstoffen. Soms zie je mijnen en mijnwerkers nog wel eens op de tv. Meestal als er een ongeluk is geweest, want de zoektocht naar delfstoffen is niet zonder gevaar. De mijn of een deel ervan kan instorten.

Al die aardlagen van miljoenen eeuwen her drukken op elkaar, ze persen dat wat onder ligt steeds massiever in elkaar. Soms komt het voor dat door die enorme druk er ergens een laagje *diamant* is ontstaan.

De zoektocht naar de bron van de vreugde laat zich vergelijken met dit beeld van de mijnschacht. Niet aan de oppervlakte ligt de *diamant van de vreugde*, nee, ze is diep in ons verstopt. Heel diep, ver weg, vaker niet te bereiken dan wel. Bovenop op de vreugde liggen allerlei aardlagen. Die aardlagen, het zijn dingen en gebeurtenissen die u en ik meemaken en die ons leven bezwaren, zwaar en zwart maken. Inderdaad, soms stort onze wereld in, net zoals bij een ongeluk in de mijn. Zwart als steenkool kan ons verdriet zijn, zwart als de gezichten van de mijnwerkers die na een dag werken weer boven komen. Het zijn de wonden en de pijnen die niemand van ons kan ontlopen: een ziekte die je overkomt, een diepe eenzaamheid die nooit lijkt weg te gaan, altijd trammelant in de wereld - nu weer in Kenia.

Onze zoektocht naar de vreugde, naar die nog ruwe en ongeslepen diamant in ons, wordt in de religieuze tradities aangewakkerd en aangevuurd door *de Wijsheid*. Daarom lezen we een gedeelte uit het bijbelboek Spreuken. In de wijsheidsliteratuur staan hele reeksen goede raadgevingen bij elkaar: 'De leer van de wijze is een levensbron; zij houdt af van de strikken van de dood.' Spr. 13:14 (vertaling J. Soetendorp) Of over onze thematiek: 'Ook bij lachen heeft het hart pijn en het eind van vreugde is vaak verdriet.' Spr. 14:13 'Een blij hart geeft een vrolijk gezicht, maar door verdriet van het hart is de geest terneergeslagen.' Spr. 15:13.

In de wijsheidsscholen wordt aan de leerlingen geleerd om de wereld doorzichtig te maken tot op de vreugde. Dat de wereld en jijzelf hier niet zomaar zijn, maar met een bepaald doel, en dat er in de wereld en tussen mensen een zeer bepaalde orde zit. Het is geen toeval of wanorde, nee, dat wordt het pas als het inzicht van de wijze ontbreekt. 'De wijze is in de eerste plaats de levenskunstenaar.' (G.D.J. Dingemans, *Achter de schermen. Bijbellezen in de tijd van de verborgen God*, 's Gravenhage 1989, p.17) Hij of zij observeert het gewone leven en ziet daar samenhangen in, goddelijke scheppingskracht, creativiteit. Samenhang en orde ziet de dwaas niet, die rotzooit maar wat aan. De wijze en de dwaas worden dan ook tegenover elkaar gesteld. 'Die met de wijzen omgaat, wordt wijs. Maar wie met de dwazen verkeert, wordt slecht.' Spr. 13:20.

In onze beeldspraak zegt de Wijze tegen ons. Kom op, trek die mijnschacht in, daal af in jezelf, *doorgrond* de wereld, prik er door heen, delf de vreugde op. Wijsheid en vreugde, ze hebben met elkaar te maken, de een wil niet zonder de ander. Zonder inzicht en wijsheid wordt ons leven een 'lang leve de lol'; zonder vreugde verpieteren we tot ineengeschrompelde wezens die met de neus naar de grond de ander niet meer zien.

De wijsheid is in het Spreukenboek het troetelkind van God (8:31). 'Het licht van God is de ziel van de mens; daarmee doorzoekt Hij alle kamers van het lichaam.' Spr. 20:27. 'Alle wijsheid stamt van God en is bij de Eeuwige voor immer.' (Wijsheid van Jezus Sirach 1:1)

Alle grote geestelijke schrijvers, inclusief de bijbelschrijvers wéten dat die diamant van vreugde in ons, daar door God is ingeschapen, dat we geen stap zouden kunnen zetten in onze mijnschacht als niet 'Iemand groter dan wijzelf' (1 Joh. 3:20) ons bij de hand nam en daarheen bracht. Voor gelovige mensen is er een relatie tussen de *diepte* van de vreugde in en de *hoogte* van God, die het Geheim van ons bestaan is. De wijsheid die meekomt met dit Geheim *slijpt* aan onze ruwe diamant. De mijnwerker loopt hand in hand met de diamantslijper. Zo zou je Christus kunnen noemen, onze diamantslijper. In de diepte van de aarde én hoog bij God, slijpt Hij aan jouw en mijn diamant. Zo groeien we in liefde en daarom lezen we uit Hooglied. Maar, een hóóg lied moet je zingen. De vreugde zing je uit en de liefde ... ach, gaat niet alle zingen over liefde? Een glinsterend spoor dwars door deze kerk, dwars door Haarlem-Noord, uitwaaiierend over de hele wereld ... leef, heb lief, geloof, bid, lach, huil, zet je in voor je naaste, prijs God. Doe het, met de zegen van der Eeuwige zelf!